

Dva odstotka plače za OF

V impozantni stavbi železniške direkcije, na vogalu današnje Moše Pijadejeve in Slomškove ulice so bili pred drugo svetovno vojno uradi občega, prometno komercialnega, strojnega in finančnega oddelka, ekspozitura kontrole dohodkov, kotlarna ter telefonske centrale. Tu so delali narodno zavedni Slovenci.

Odpor na tej pomembni ustanovi v okviru železnice je organiziral predvojni komunist Peter Romavh, član železniškega komiteja KPS. Na posameznih oddelkih so bili organizirani terenski odbori, za vso železniško direkcijo pa matični odbor OF, ki so ga sestavljali vodje terenskih odborov. Sestajali so se enkrat tedensko.

Ob napadu na Jugoslavijo, 6. aprila 1941, se je administrativni del železniške direkcije preselil v Črnomelj, v Belo krajino. Idealen je bil načrt, da bi evakuirali tudi vodstvo, izvršni odbor. Vendar je sklep preklinal ban dr. Marko Natlačen. Italijani so 16. aprila 1941 poverili uporabljanje železniških zvez ljubljanske direkcije svojim železnicam, Ferrovie dello Stato.

Uradniki so začeli plačevati denarne prispevke za OF. Tako jim je na komercialnem oddelku blagajnik Julij Kleinstein z njihovim dovoljenjem odtegnil 2% od plače. Ta prispevek so plačevali vsi. Marca 1942 pa je izšla okrožnica okupatorskih oblasti o streljanju talcev. Takrat je polovica članov OF odpadla zaradi strahu pred posledicami. Večkrat pa so na hitro v nekaj minutah

zbrali malico in cigarete za ljudi v transportih, ki so jih vozili z vlaki v internacijo ali izgnanstvo.

Železničarji so novembra 1921 ustanovili Nabavljalno zadrugo za območje ljubljanske železniške direkcije, v katero je bilo 1938 vključenih 7955 železničarjev z okoli 32.000 družinskimi člani. Centrala je bila na Masarykovi cesti. V času italijanske in nemške okupacije so po najnovejših podatkih omogočili prevoz 42 vagonov pošiljk materiala za partizane. Izdajali so tudi živila ilegalcem na ponarejene živilske nakaznice. Mesečno so jih prežigosali od 900 do 1800, tako da se nista prepoznala ponarejeni tisk in papir. To delo je opravljalo 20 zaposlenih, vsi so bili pripadniki OF. Živila so razvažali sami na triciklih, pa tudi s tovornjakom. Vse to delo je vodila Mihelca Hojker, ki je skupaj z Milanom Škerlavajem glavnim intendantom za Ljubljano ustanovila matični odbor OF.

Sestanki članov OF so bili v prostorih direkcije pa tudi zunanj nje. Izkoristili so zlasti čas, ko je bil v popoldanskih urah tečaj italijanščine. Namesto, da bi šli na tečaj, so zavili v bližnjo gostilno, ko pa je minila ura »pouka« so se vrnili v službo.

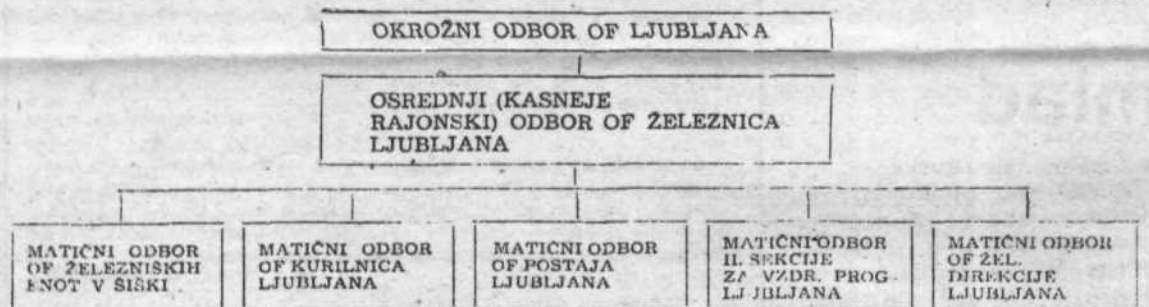
Italijani so se zavedali pomembnosti te ustanove, zato so v vsakem oddelku zaposlili od tri do štiri svoje uradnike. Ti so »vtikali nos« v vsako zadevo. Upravni aparat pa ni bil zaradi tega nič boljši, kvečjemu še slabši.

Pred vhomom v dvigalo so italijanski karabinjerji večkrat pregledovali uslužbenca da bi izsledili prinašalce ilegalne literature.

Jakob Grčar pravi: »Nekoč sem imel tudi jaz v aktovki nekaj izvodov Poročevalca. Italijanska straža me je pregledala, obrnila vse žepe, dozo za cigarete, odprla pokrovček od ure, aktovko pa sem držal visoko nad glavo in se nisem zavedal, da imam v njej ilegalno blago. Spustili so me v celico dvigala, ne da bi mi pregledal aktovko. Ko sem prišel v urad, sem se šele zavedal, da imam Poročevalca v aktovki. Ker te zavesti pri pregledu nisem imel, sem bil hladnokrvn in ta hladnokrvnost me je obvarovala nesreče.«

Tako kot na drugih upravnih in strokovnih ustanovah v Ljubljani so bili tudi tu uslužbenci navidezno lojalni okupatorjevi oblasti, vendar člani OF. Narodno osvobodilnemu gibanju so pomagali s posredovanjem pomembnih podatkov o voznih redih izrednih kompozicij, ter o železniških objektih, ki so jih potrebovale partizanske enote, za njihovo rušenje, na primer za preserski most.

LOJZ TRŠAN

Shema organizacije OF na železnici po knjigi Anke Vidovič Miklavčič: Slovenski železničarji pod italijansko okupacijo v Ljubljanski pokrajini 1941-1943.

ZAKAJ TAKO V KS AJDOVŠČINA?

Akcija »vrnimo pločnike pešcem«

Poziv na akcijo je sprejel svet KS. Poziv je naletel na odmev pri krajanih, žal pa (vsaj za sedaj) ne tudi pri ustreznih upravnih organih. Kljub večkratnim zahtevam, naj se ne dovoli parkiranje pred hišo na Župančičevi 12-14, v kateri je vzgojno-varstvena ustanova »Dr. France

Prešeren«, kar nakazujejo tudi prometni znaki (prepovedano ustavljanje in parkiranje – 40 m – otroci na cesti – napis z belo barvo na cestišču ŠOLA), se ni nič spremenilo. Brezvestni vozniki se sploh ne zmenijo za znake, čeprav kršijo z nepravilnim parkiranjem cestno-prometne predpise, za kar pa niso primerno kaznovani.

Ali res ni mogoče dokončno napraviti red na tem izredno prometnem delu, saj je »transverzala« Beethovnova-Kidričeva-Župančičeva izredno živahna, na kar opozarjajo tudi prometni znaki.

Ali moramo res čakati, da se bo zgodila hujša prometna nesreča?

Pesem zase so vozniki, ki

meni nič-tebi nič parkirajo kar na pločnikih. Neredko je moč videti starše, ki peljejo otroški voziček kar po cestišču, ker pač ne morejo mimo parkiranih vozil. Prav tako hudo je, da vozilo prve pomoči ne more pripeljati v bližino stolpnice, iz katere bi morali na nosilih prenesti bolnika. In kako bi lahko v primeru morebitnega požara posredovali gasilci?

Vsa dosedanja prizadevanja, da bi se dejavnosti Interent-a-car, ki prav gotovo ne sodi v najbolj prometni del mesta, preselila s Kidričeve 13, so bila brezuspešna. In še bi lahko naštevati. Vse to pa v ljudeh vzbuja občutek, da so nemočni. Žal ne le, kadar gre za mirujoči promet.

-mz

Znak »parkiranje prepovedano« očitno nikogar ne moti. Tudi tistih ne, ki bi bili dolžni ukrepati.

KS Kolodvor

Skupna seja političnega aktiva – Skupna seja političnega aktiva KS (članov sveta, delegacij skupščine sveta KS, komiteja za SLO, predstavnikov društev in DPO) je bila 23. oktobra. Obravnavali so program četrtega samoprispevka in sklep o razpisu referendumu.

Tudi RK o samoprispevku – Na seji krajevnega odbora RK Kolodvor so 23. oktobra med drugim razpravljali tudi o četrtem samoprispevku (programu in sklepu o razpisu referendumu za njegovo uvedbo).

Prvo merjenje krvnega pritiska – Krajevna organizacija rdečega križa Kolodvor in Josip Prašnikar se opravičuje, ker je odpadlo prvo merjenje krvnega pritiska, ki je bilo napovedano za 9. oktober. Do tega je prišlo zaradi odsotnosti medicinske sestre Marije Zajec. Sedaj pa sporočajo, da bo preverjanje krvnega pritiska potekalo po objavljenem razporedu (vsakih 14 dni z začetkom 23. oktobra od 10. do 11. ure v KS Kolodvor).

Streljanje z vojaško puško in pištolo – Krajevna organizacija ZRVS Kolodvor organizira v začetku meseca novembra strokovno izobraževanje svojih članov – streljanje z vojaško puško in pištolo. Na to izobraževanje bodo poklicali tudi določeno število članov narodne zaščite KS Kolodvor.

Novi člani gasilske enote – Kadrovanje pripadnikov v enote in štab Civilne zaščite KS Kolodvor je bilo 1. oktobra. Pridobili so okoli 15 novih pripadnikov za Gasilsko enoto.

Upokojenci na izletu – Kolodvorski upokojenci so 12. oktobra obiskali Predjamski grad, Grad Snežnik in Taborsko jamo. Najprijetneje je bilo v Novi vasi pri gostilničarju Slamarju, ki je s svojo obaro in ajdovimi žganci popestril že tako čudovit jesenski dan.

Godba na pihala KUD »Poštar« v KS Kolodvor? – Godba na pihala KUD »Poštar« je naslovila prošnjo na KS Kolodvor v želji, da bi ji odobrila uporabo dvorane za svoje vaje. Godba na pihala namreč sedaj vadi v slabih kletnih prostorih na Čopovi 11 in bi zato želela v dogovoru s kolodvorsko krajevno skupnostjo uporabljati njene prostore in sicer v začetku ob torkih zvečer kasneje pa še ob četrtek prav tako zvečer. Svet KS je načeloma dal soglasje, vendar pod pogojem, da ga da tudi hišni svet M. Pijade 22.

Gradivo je preobširno – Na seji delegacije SIS za stanovanjsko gospodarstvo (bila je 9. oktobra) je bilo precej pripomb izrečenih na račun preobširnega delegatskega gradiva, saj je, kot je bilo slišati, s svojimi tabelami, izračuni in statistikami bolj primerna za strokovne službe kot za delegate.

MILICA GOJANOVIČ

KS Josip Prašnikar

Aktivni na kulturnem področju – V mesecu septembru je imela svojo prvo sejo komisija za kulturo, prosveto, vzgojo in izobraževanje. Člani so razpravljali o planu kulturnih dejavnosti za leto 1987 ter programu kulturnih prireditev do konca letošnjega leta (počastitev Dneva republike, krajši kulturni program ob novoletnem srečanju starejših občanov, prodaja knjig po znižanih cenah). V prihodnjem letu bi kulturno dejavnost popestrili z raznimi razstavami, predavanji, razgovori z umetniki, ogledi kulturnih spomenikov in izleti. Pri organiziranju proslav bo komisija še naprej sodelovala z OŠ Tone Čufar in pevskim zborom Metalke. Člane sicer skrbita predvsem dva problema: pomanjkanje ustreznega prostora in zainteresiranost krajanov za udeležbo na prireditvah, vendar menijo, da ju bo možno rešiti s konkretnimi akcijami.

Štab CZ je aktiven – Sestal se je 1. oktobra in razpravljati o kadrovski popolnitvi. Vanj je imenovanih nekaj novih članov. Iz spiska nerazporejenih obveznikov so evidentirali načelnika NZ, namestnika in pomočnika.

Otroci imajo radi lutkovne igrice – Dne 6. oktobra si je 40 otrok iz naše KS in KS Kolodvor ogledalo lutkovno predstavo, ki jo je ob Tednu otroka organiziralo DPM. Po igrici so se še malo posladkali in nato zadovoljno razšli.

Seja sveta potrošnikov ni bila sklepna – Člani bi se morali sestati 8. oktobra, vendar sta na sestanek prišla le dva. Zato bo treba sejo ponoviti, saj se je nabralo že kar nekaj zadev s področja pristojnosti sveta potrošnikov. Člane pozivamo, da svojo funkcijo opravljajo z vso resnostjo.

Svet stanovalcev KS je kritičen – Na seji dne 14. oktobra so delegati obravnavali gradivo za 3. sejo skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti. Zanimalo jih je, ali bo z reorganizacijo občinskih samoupravnih stanovanjskih skupnosti v eno mestno SSS z enotami sploh racionalizirano delo dosedanjih skupnosti s tega področja, ali pa gre morda spet le za golo seštevaje? Delegacija je dala strokovni službi Stanovanjskega podjetja pobudo, naj pripravi seznam investicijskih vzdrževalnih del po hišah v naši KS za prihodnje leto. Pravočasno je treba opredeliti prioriteta popravila in jih nato izvajati po sprejetem vrstnem redu, ki bo upošteval nujnost in pomembnost posameznih vzdrževalnih del.

Sestala se je delegacija SPIZ – Sestanek je imela 15. oktobra. Delegati so negodovali nad dejstvom, da strokovna služba pošilja v KS le eno samo kompletno skupščinsko gradivo, ki je običajno še obširno, z njim pa se lahko vsi delegati seznanijo šele na seji delegacije.

Evidentiranje možnih kandidatov – Koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja in volitve pri SZDL se je sestel 16. oktobra. Evidentiral je nekaj možnih kandidatov za predsednika, sekretarja, blagajnika in člane predsedstva ter 10 kandidatov za sodnike porotnike.

Krajevna organizacija ZRVS je registrirana – Zdaj se morajo rezervni vojaški starešine v naši KS le še sestati, izmed sebe izvoliti predsednika in tajnika ter narediti program dela, na katerega bo ta organizacija tvorno žajževala.

Delegacija KS je bila na obisku – Delegacija iz naše KS je obiskala DO Tekstil, kjer so se njeni predstavniki seznanili z delom in nadaljnjim razvojem te organizacije združenega dela. Naši predstavniki so nato orisali delo v krajevni skupnosti in poudarili, da je obojestransko medsebojno poznavanje porok za plodnejše delovanje in tesnejšo povezovanje v vseh področjih družbenega življenja v KS.

Zbiranje denarne pomoči za nakup računalnikov – Organizacijam združenega dela smo iz KS poslali dopis, v katerem smo jih prosili za finančno pomoč pri nakupu 4 računalnikov, ki jih bo pri svojem delu s pridom uporabljal računalniški krožek na OŠ Toneta Čufarja.

Skupščina komunalne skupnosti ljubljanskih občin – Svojo 7. sejo bo imela 28. oktobra. Še prej pa moramo v KS izvesti sejo konference delegacij. Doslej smo vedno imeli težave s sklepčnostjo konference, saj se delegati iz združenega dela ne udeležujejo njenih sej. Komunalna dejavnost pa je prav gotovo zelo pomembno področje, ki ga moramo obravnavati z vso resnostjo. Zato pozivamo delegate iz združenega dela, da se vestno udeležujejo seji konference delegacij za delegiranje delegata za sejo skupščine komunalne skupnosti. Na predvideni seji bo konferenca delegacij obravnavala izredno obširno gradivo: plan komunalne skupnosti za srednjeročno obdobje 1986-1990 in osnutek plana za prihodnje leto.

SILVA ŠUC

DOGOVORI

Ustanovitelj in izdajatelj je Občinska konferenca SZDL Ljubljana Center.

Glasilo je leta 1979 dobilo srebrno priznanje Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Izdajateljski svet:

Ivo Bernard (predsednik), člani: Lojze Bukovac, Lojze Cepuš, Srečko Čož, Sreten Dimitrijevič, Hilda Herzog, Liljana Kranjc, Marko Polič, Ksenija Preželj, Stane Župančič in Darko Rajačić. Uredniški odbor:

Niko Isajević (glavni in odgovorni urednik), Matija Čož (tehnični urednik), Jurij Popov, Srečko Čož, Miša Vidic, Alojz Tršan, Ksenija Preželj, Bojan Lubej, Marjan Čiglič in Aleša Meško.

Izhaja štiriinajstrednno v 15.000 izvodih. Rokopisov ne vračamo.

Uredništvo: Kardeljeva 8, p. p. 181. Tel.: 214-298, 223-509 in 223-510. Ziro račun pri SDK Ljubljana 50101-678-47944, OK SZDL Ljubljana Center.

Tisk: ČGP »Delo«, Likozarjeva 1

Glasilo prejemajo vse družine v občini brezplačno na domove.